

LOK – nätverk för Sveriges
läkemedelskommittéer

Till Socialdepartementet

Begäran om skyndsamt utredning av reglering av apotekens ersättning för distribution av receptbelagda läkemedel utanför läkemedelsförmånen

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV, har nyligen lämnat förslag för att förbättra dagens situation med bristande prisinformation och brister i priskonkurrens för receptbelagda läkemedel utanför läkemedelsförmånen¹. Genom en begränsning i regeringens uppdrag var TLV förhindrad att utreda en reglering av apotekens ersättning². Detta har inneburit att förslag som skulle kunna stärka patienternas ställning och bidra till mer jämlik vård ej utretts. I de rundabordssamtal TLV genomfört har flertalet deltagare beklagat detta.

Vi begär därför att en reglering av apotekens ersättning för distribution av receptbelagda läkemedel utanför förmån utreds. En sådan reglering skulle innebära samma ersättning till apotek för att distribuera receptbelagda läkemedel oavsett om de ingår i förmån eller ej. För patienter och förskrivare skulle det innebära att receptbelagda läkemedel kostade lika mycket oavsett apotek.

Utredningen bör ske skyndsamt. På så sätt kan ett beslut om reglerad ersättning till apotek tas i samband med beslut att genomföra TLV:s förslag att tillåta utbyte på apotek av dessa läkemedel.

En reglerad ersättning för distribution av receptbelagda läkemedel utanför läkemedelsförmånen innebär att dessa kommer att kosta lika mycket samma dag oavsett vid vilket apotek de expedieras. Detta var fallet innan apoteksomregleringen. Förslaget innebär en oförändrad fri prissättning för läkemedelsföretagen. Liknande system finns i Danmark, Finland och i stora delar av EU.

Vid reglerad ersättning till apotek kan priset till patient, AUP, beräknas automatiskt utifrån det pris företaget begär. För läkemedel som omfattas av förmån anmäler läkemedelsföretagen idag sitt pris till TLV:s prisdatabas. Läkemedelsföretag skulle kunna göra samma sak med läkemedel som ej omfattas av förmån. Då skulle AUP kunna beräknas och föras över till patientjournalernas läkemedelsmoduler samt apotekens expeditionssystem. Dessa skulle då inte behöva byggas om för att ge bättre prisinformation. Någon separat prisdatabas för att jämföra priser mellan apotek skulle inte behöva byggas upp och förvaltas.

Förslaget gör även en rad tilläggsregleringar onödiga. Ett exempel är TLV:s uppdrag att bevaka apotekens handelsmarginal för receptbelagda läkemedel. Andra exempel är de nya regleringar som föreslås av TLV för att ge patienten bättre prisinformation i dagens system med priser som varierar mellan apotek. Totalt sett innebär förslaget en mer transparent marknad med mindre behov av detaljregleringar och där priskonkurrens mellan läkemedelsföretagen kan komma patienten direkt till del.

¹ Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket. Slutrapport om receptbelagda läkemedel utanför läkemedelsförmånerna. Stockholm. 2015.

² Regeringsbeslut S2014/3698/FS. Uppdrag om läkemedel utanför förmånerna. "Förändringar av principen om fri prissättning för läkemedel som inte ingår i läkemedelsförmånerna ingår inte heller i uppdraget."

Samma pris på samma receptbelagda läkemedel samma dag vid samtliga apotek innebär för patienter, förskrivare samt expedierande farmaceuter att:

- Värden blir mer jämlik. Alla patienter med medicinska behov av receptbelagda läkemedel utanför förmånen får samma pris oavsett vilket apotek de går till.
- Patienter, deras anhöriga eller hemtjänstpersonal som hämtar ut recept, behöver inte lägga tid och kraft på att jämföra priser mellan apotek.
- Läkare måste inte ta tid från patient-läkarmötet för att jämföra pris mellan apotek eller förklara prisskillnader mellan apotek.
- Läkaren kan för patientens räkning direkt jämföra pris för skilda behandlingsalternativ, inklusive för olika substanser vare sig de omfattas av förmån eller ej.
- Expedierande farmaceut måste inte ta tid från mötet med patienten/kunden för att diskutera och förklara prisskillnader mellan apotek.
- Vid utbyte behöver inte patienten jämföra priser mellan olika utbytbara alternativ vid skilda apotek utan kan direkt informeras om billigaste utbytbara alternativ tillgängligt på marknaden. Priskonkurrens mellan generikatillverkare kan därmed direkt komma patienten till del.

Onödiga nya kostnader för samhället kan undvikas:

- Inget behov av upprepade kampanjer för att informera patienter, allmänhet samt förskrivare att de måste jämföra priser mellan apotek.
- Inget behov att med offentliga medel bekosta en särskild prisdatabas över priser vid olika apotek.
- Inget behov för TLV att bevaka apotekens handelsmarginal för receptbelagda läkemedel utanför förmånen (se regeringens prop. 2008/09:145)³.
- Bättre möjligheter för sjukvårdshuvudmännen att prognosticera och följa upp kostnader för särskild undantagshantering av receptbelagda läkemedel utanför förmån. I dessa fall står sjukvårdshuvudmännen enligt överenskommelse med staten för hela kostnaden. Men det som bestämmer vilken kostnad som sjukvårdshuvudmannen faktureras är patientens val av apotek.

Utöver detta vill vi framföra att det finns ett antal möjliga mindre förändringar som skulle förbättra omhändertagandet av patienter med kroniska sjukdomar och bidra till en mer jämlik vård. Exempel är särskild hantering av läkemedel extempore respektive särskild procedur för inträde i förmån för ej patentskyddade läkemedel på initiativ från vård eller patientrepresentanter.

Vi undertecknare vill också uppmärksamma att Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och landsting framfört skriftliga synpunkter som berör denna begäran. I TLV:s rapport finns dessa rapporterade, bland annat: Socialstyrelsen har framfört i rapporten (s. 16-17) att *"flera problem kvarstår då det inte går att lösa hela*

³ Regeringen har angivit (prop. 2008/09:145) att TLV, i samband med ett fastställande av handelsmarginalen, även bör beakta öppenvårdsapotekens försäljning av läkemedel som inte omfattas av förmåner samt försäljning av handelsvaror. Se TLV:s rapport Apoteksmarknadens bruttoreultat 2012, sida 6. http://www.tlv.se/Upload/Apotek/Rapport_apotekens_bruttoreultat.pdf

problematiken inom ramen för det nuvarande uppdraget, vilket även flera andra aktörer har påpekat. Läkemedel som inte ingår i förmånssystemet och som i många fall har stor medicinsk betydelse för patienter kommer även i framtiden att kosta olika mycket beroende på val av apotek vilket går emot principen att alla patienter ska kunna få vård på lika villkor.” ... ”Socialstyrelsen bedömer att de negativa effekterna av dagens oreglerade apoteksmarginal för läkemedel utom förmån till viss del kommer att kunna lindras av exempelvis utvidgade möjligheter till utbyte och förbättrad prisinformation, men att detta kommer att ställa stora krav på både förskrivare och patienter. Många patienter – i första hand äldre men även andra grupper – kommer sannolikt att ha svårt att hitta den information de behöver och/eller att använda den i samband med uthämtningen av ett läkemedel.”

Sveriges kommuner och landsting framför (s. 92) att TLV:s förslag inte löser ”landstingens problem med kostnadskontroll i de fall landstingen betalar delar eller hela kostnaden, då patienten inte har något incitament att gå till det apotek med lägst pris och landstingen inte har någon möjlighet att påverka var patienten hämtar ut sitt läkemedel.” En reglerad ersättning till apoteken för distribuering av receptbelagda läkemedel utan förmån skulle lösa detta problem.

Stockholm 2015-04-07

Handikappförbunden	Sveriges läkarförbund	LOK – Nätverk för Sveriges läkemedelskommittéer
Anne Carlsson Ordf i Reumatikerförbundet	Emma Spak Ordf i rådet för läkemedel, IT och medicinteknik	Ellen Vinge Ordf i läkemedelskommittén, Landstinget i Kalmar län
Svenska Läkarsällskapet	Föreningen för generiska läkemedel	LIF – de forskande läkemedelsföretagen
Ylva Böttiger Ordf i kommittén för läkemedelsfrågor	Kenneth Nyblom VD	Anders Blanck VD
		NEPI – stiftelsen nätverk för läkemedelsepidemiologi
		Mikael Hoffmann Chef